

Ana Cica Tiedermann
Verksjurist
Avdelningen för analys
010-168 05 43
Ana.Cica.Tiedermann@Elsakerhetsverket.se

2025-03-06

Dnr 25EV368

Klimat- och näringslivsdepartementet

Redovisning av regeringsuppdrag – Enkla regelverk och rutiner

Elsäkerhetsverket har fått i uppdrag att stärka och påskynda förenklingsarbetet inklusive arbetet med regelförenklingar och processer för att minska företagens regelbörda och administrativa kostnader samt förbättra bemötande och service gentemot företagen. Elsäkerhetsverket ska årligen fram till och med 2026 senast den 15 mars i en särskild rapport till Regeringskansliet (Klimat- och näringslivsdepartementet) redovisa vilka förenklingsåtgärder för företag som myndigheten har vidtagit och planerar, vilka hinder och möjligheter som finns i myndighetens förenklingsarbete, samt vilka effekter som vidtagna och planerade förenklingsåtgärder bedöms ha för företag.

Detta är den andra delrapporten från Elsäkerhetsverket som beskriver vilket arbete som har genomförts på området under 2024 samt vilka aktiviteter som planeras för åren 2025-2026. Hur myndigheten arbetar med regelgivning och standardisering i relation till företag, samt hur vi arbetar med informationsgivning, bemötande och service gentemot företag framgår av rapporten som redovisades den 15 mars 2024 och redovisas därför inte i denna rapport.

1. Under 2024 har följande aktiviteter genomförts

	Målgrupp
Bemötande och service	
Tjänst för att ta ut registerutdrag	Elinstallationsföretag
Informationsinsatser för nyregistrerade företag	Elinstallationsföretag
Seminarier om egenkontrollprogram	Elinstallationsföretag, elnätsbolag m.fl.
Film om auktorisation och ECY-certifikat	Elinstallationsföretag och enskilda
Utvecklad e-tjänst för drifttillstånd	Elnätsbolag m.fl.
Film och kunskapstest riktade till importörer av elektrisk utrustning	Ekonomiska aktörer
Utvecklad information om elektromagnetisk kompatibilitet och e-tjänst för anmälan av störande elanläggning eller produkt	Samtliga företag

1.1. Elinstallationsföretag

Elsäkerhetsverket arbetar kontinuerligt med att utveckla tjänster och information riktade till elinstallationsföretagen i syfte att förenkla deras administration. Under 2024 har myndigheten tagit fram en teknisk lösning som innebär att elinstallationsföretag själva kan ta ut ett registerutdrag som visar att företaget är registrerat hos Elsäkerhetsverket. Företagen har ofta efterfrågat detta då de vill kunna visa potentiella kunder att de uppfyller detta krav i regelverket.

Under 2024 har informationsinsatser riktade till nyregistrerade företag genomförts, i syfte att erbjuda stöd till företagen utifrån den kunskapskartläggning som myndigheten gjorde under 2023. Undersökningen visade ett behov av att anpassa myndighetens stöd och information till målgruppen små företag.

Elsäkerhetsverket har i tillsyn och undersökningar uppmärksammat dels att det finns brister i många egenkontrollprogram dels att det finns vissa upplevda svårigheter när det kommer till att uppfylla detta krav. Med anledning av detta har myndigheten vid fyra tillfällen i slutet av mars 2024 genomfört digitala seminarier. Seminarierna vände sig till alla som utför elinstallationsarbete exempelvis elinstallationsföretag, elbolag, kommuner, regioner, industrier, underentreprenörer, grävföretag med flera. Under seminariet gick myndighetens medarbetare steg för steg igenom egenkontrollprogrammets olika delar, förklarade och gav tips och exempel på hur företag kan tänka för att egenkontrollprogrammet ska få avsedd effekt. Närmare 2 000 personer anmälde sig till seminarierna och 1 611 deltog totalt på fyra digitala seminarier under våren 2024. Seminarierna genomfördes genom att gå igenom föreskrifterna paragraf för paragraf och förklara, exemplifiera, ge tips samt låta deltagarna ställa frågor löpande under seminariet. Totalt besvarades ett femtiotal frågor direkt under de fyra seminarierna. Ytterligare 118 frågor besvarades och publicerades senare på myndighetens webbplats. Ett av seminarierna har också publicerats i efterhand på myndighetens webbplats för att fler ska kunna ta del av innehållet.

Under 2024 har Elsäkerhetsverket påbörjat arbetet med att genom rörlig bild (film) samt övrig information beskriva förhållandena mellan auktorisation och ECY-certifikat. Syftet är att göra det tydligare för alla och enklare för personer som vill utbilda sig till yrket elektriker eller elinstallatör. Det är viktigt inte minst för att säkra kompetensförsörjningen och elektrifieringen. Myndigheten har också arbetat fram ett antal filmer som riktar sig till nyregistrerade elinstallationsföretag, i syfte att på ett enkelt och tillgängligt sätt presentera de regler som företagen åtar sig att följa när företaget blir ett registrerat elinstallationsföretag. Arbetet med att sprida framtagen information kommer att genomföras under 2025.

1.2. Elnätsbolag

För att underlätta ansökningsförfarandet har myndigheten under 2024 påbörjat vidareutveckling av e-tjänsten för Ansökan om drifttillstånd med målet att sjösätta denna under 2025. E-tjänsten vidareutvecklas för att underlätta för sökanden att få kännedom om vilka uppgifter myndigheten behöver ta del av. Därmed kan rätt handlingar och uppgifter bifogas direkt med ansökan vilket förkortar handläggningstiderna.

För att underlätta vid större om- och tillbyggnader i stam- och regionnät har en e-tjänst för Anmälan om framtida drifttillståndsansökningar tagits fram. Denna anmälan ska knyta samman ansökningsärenden för drifttillstånd på ett övergripande plan och kunna fungera som ett huvudärende där parten kan

inkomma med handlingar som är relevanta för samtliga underliggande ärenden. Under 2024 har denna typ av arbetssätt tillämpats i mindre skala med gott resultat. Arbetet fortsätter under 2025.

1.3. Ekonomiska aktörer inom produktområdet

Regelverket som gäller produktsäkerhet är till största delen harmoniserat inom den Europeiska unionen och är därför svårt att förenkla nationellt. Vissa mindre delar är icke-harmoniserad lagstiftning som finns inom exempelvis stickproppar och uttag för allmänbruk samt elstängsel.

Myndighetens medarbetare har, likt tidigare år, också under 2024 deltagit i ett antal seminarier och hållit presentationer om regelverket. Bland andra Ljusedagen, Teknikföretagens direktivsdag och Marknadskontrollrådets seminariedag "Din produkt ditt ansvar". Företagen har också fått möjlighet att träffa representanter för Elsäkerhetsverkets marknadskontroll och diskutera frågor rörande regler och produktsäkerhet.

I juli lanserades Elsäkerhetsverkets filmade utbildning för importörer och den har hittills setts nästan 300 gånger.

Elsäkerhetsverket har även tagit fram en kortare film som förklarar vad den som vill sälja elektrisk utrustning behöver tänka på. Filmen har också översatts till engelska under 2024.

Under 2024 har ytterligare quiz tagits fram, ett för tillverkare och ett för konsumenter. Elsäkerhetsverkets quiz gör det enkelt för ekonomiska aktörer och konsumenter att skatta sina kunskaper om regelverket. De är dessutom en väg till utbildningsfilmerna för att fördjupa kunskaperna om regelverket.

1.4. Samtliga företag

Under 2024 har Elsäkerhetsverket genomfört ett antal kommunikationsinsatser om elektromagnetisk kompatibilitet (EMC). Detta har bland annat innefattat uppdatering på den externa webbplatsen. Två nya landningssidor om EMC har tagits fram till respektive målgrupp, yrkespersoner och privatpersoner. Landningssidornas syfte är att få all information om EMC samlad på en och samma plats. Målet är att informationen om EMC ska vara lätt att hitta.

Uppdatering har gjorts av anmälningsformulär för e-tjänsten "*Anmäl en störande elanläggning eller produkt*". Texten på landningssidan för e-tjänsten har uppdaterats och blivit tydligare. Anmälningsformulärets frågor har utvärderats

genom de anmälningar som inkommit. Formuläret har därefter uppdaterats genom nya frågor samt borttagna frågor utifrån vilken information som behövs i ett anmälningsärende. Därefter har även texten i det automatiska svarsmailet ”tack för din anmälan” uppdaterats.

2. Planerade aktiviteter 2025 – 2026

	Målgrupp	År
Regelgivning		
Elsäkerhetsverkets föreskrifter (ELSÄK-FS 2011:2) om elstängselapparater och till dessa anslutna elstängsel	Ekonomiska aktörer	2026-
Elsäkerhetsverkets föreskrifter (ELSÄK-FS 2011:3) om ansökan om drifttillstånd	Elnätsbolag	2026-
Utvärdering av regleringen av anmälan av elolyckor och tillbud	Samtliga företag	2026
Förstudie av regleringen av yrket elinstallatör – elinstallatör för regelefterlevnad	Elinstallationsföretag	2026
Bemötande och service		
Fortsatt informationsgivning till målgruppen nyregistrerade elinstallationsföretag	Elinstallationsföretag	2025
Undersökning och efterföljande informationsgivning om elinstallatörers för regelefterlevnads roll, ansvar och kompetens.	Elinstallationsföretag	2025-2026
Information utifrån genomförd marknadskontroll 2024	Ekonomiska aktörer	2025
Information om begagnade produkter	Företag som säljer begagnade produkter	2025
Information och vägledning om dokumenterade rutiner för fortlöpande kontroll av elanläggning.	Företag som är innehavare av en elanläggning.	2025-2026

2.1. Regelgivning

2.1.1. Elsäkerhetsverkets föreskrifter (ELSÄK-FS 2011:2) om elstängselapparater och till dessa anslutna elstängsel

Elsäkerhetsverket planerar en översyn av regelverket rörande elstängselapparater. Reglerna utgör nationella regler för elstängsel och de behöver anpassas till gällande europeisk standard. Myndigheten planerar att genomföra regelarbetet med början under 2026.

2.1.2. Elsäkerhetsverkets föreskrifter (ELSÄK-FS 2011:3) om ansökan om drifttillstånd

Elsäkerhetsverket planerar en översyn av regelverket rörande drifttillstånd. Reglerna behöver anpassas till energiomställningen och allt fler undantag från kravet på koncession då föreskriften idag pekar på elnät med koncession och inte de risker som ska hanteras. Myndigheten planerar att genomföra regelarbetet med början under 2026.

2.1.3. Elolyckor och tillbud

Om en elolycka inträffar på en arbetsplats är arbetsgivaren skyldig att anmäla det till Arbetsmiljöverket. Elnätsägare och innehavare av spårtrafik och elvägar ska anmäla elolyckor och allvarliga tillbud direkt till Elsäkerhetsverket.

Under 2026 planerar Elsäkerhetsverket att utvärdera de befintliga kraven på anmälan av tillbud och olyckor orsakade av elektricitet. I samband med det kommer också möjligheten till utökad samverkan med Arbetsmiljöverket och Försäkringskassan för inhämtning av sådana anmälningar att utredas. Syftet är att utreda möjligheten att företag endast ska behöva anmäla tillbud och olyckor orsakade av elektricitet till en myndighet.

2.1.4. Elinstallatör – elinstallatör för regelefterlevnad

Elsäkerhetsverket planerar att under 2026 genomföra en förstudie av det reglerade yrket elinstallatör i syfte att undersöka hur väl nuvarande kompetenskrav matchar rollen som elinstallatör för regelefterlevnad samt hur den nuvarande regleringen kan påverka kompetenstillgången i energisektorn. För elinstallationsföretag är båda dessa delar väsentliga.

2.2. Bemötande och service

2.2.1. Elinstallationsföretag

Under 2025 planerar Elsäkerhetsverket att fortsätta arbetet med att ge förbättrad information till nyregistrerade elinstallationsföretag. Syftet med insatsen är att

säkerställa att företagen vid registreringstillfället får korrekt information om sin registrering, ge nyregistrerade företag information om vad det innebär att vara ett registrerat företag samt ge stöd till företagens arbete med regelefterlevnad.

Under 2025-2026 planerar Elsäkerhetsverket också att genomföra en undersökning om elinstallatörers för regelefterlevnads roll, ansvar och kompetens. Utifrån resultatet kommer riktad information att tas fram till såväl företagen som elinstallatörer för regelefterlevnad. Vid behov kommer också efterföljande utbildningsinsatser att genomföras.

2.2.2. Ekonomiska aktörer

Under 2025 planeras fortsatt riktad utbildning och information till importörer utifrån resultaten från marknadskontroll av e-handel genomförd 2024 i syfte att underlätta företagens regelefterlevnad.

Elsäkerhetsverket planerar också att fortsätta erbjuda utbildningar till ekonomiska aktörer och att delta i mässor, seminarier och branschdagar, för att förklara vårt regelverk och hur man arbetar effektivt för att följa lagstiftningen.

2.2.3. Övriga företag

Elsäkerhetsverket har under 2024 börjat, och kommer under 2025 att fortsätta, att marknadskontrollera begagnade produkter för att få underlag för information till företag som säljer begagnade produkter. Informationen kan vara i form av webbsidor, broschyrer eller myndighetens deltagande på mässor och seminarier. Informationen kommer att presenteras under 2025.

Elsäkerhetsverket har informerat och väglett de företag som är innehavare av en elanläggning och därför ska ha dokumenterade rutiner för fortlöpande kontroll av denna. Informationen och vägledningen planeras att fortsätta även under 2025-26 med bland annat seminarier.

3. Hinder och möjligheter som finns i förenklingsarbetet

Elsäkerhetsverket beskrev i föregående återslag hur ett strategiskt, långsiktigt och systematiskt arbete för att göra regelverket enkelt för företag har bedrivits. Möjligheterna att tillsammans med branschföreträdare fortsätta arbetet är fortsatt goda. Myndigheten ser dock tre hinder i det fortsatta arbetet.

3.1 EU:s förändrade syn på och ambition inom standardisering

Införandet av ”nya metoden” och efterföljande ”new legislative framework” inom Europeiska unionen (EU) innebär att direktiv, förordningar och nationell lagstiftning utformas som övergripande ramar utan detaljer. Det innebär en kraftigt minskad regelbörda för företagen som också skapat goda förutsättningar för innovation och kontinuerlig teknisk utveckling. Genom att bidra till och använda harmoniserade europeiska standarder kan företag enklare visa att deras produkter uppfyller kraven i överordnade direktiv och förordningar. Vid årsskiftet fanns cirka 3 600 harmoniserade europeiska standarder.

De senaste åren har kommissionen utökat antalet standardiseringsförfrågningar kraftigt. Styrningen av förfrågningarna blir dessutom allt mer detaljerad. Ambitionen i standardiseringen tas fram i ett årligt arbetsprogram inom kommissionens högnivåforum för standardisering (High Level Forum) där Sverige representeras av Utrikesdepartementet.

Elsäkerhetsverket, andra myndigheter och näringslivet får allt svårare att aktivt delta i, påverka och säkerställa kvaliteten i takt med att antalet pågående standardiseringsprojekt ökar. Framtagningen av en ny eller reviderad standard varierar mellan 1 och 4 år. Under 2024 pågick arbete med 9 standardiseringsförfrågningar från kommissionen som omfattar totalt 800 standarder. För 2025 har kommissionen aviserat ytterligare 11 standardiseringsförfrågningar omfattande omkring 1 200 standarder. Därtill kommer arbete med anpassning av nästan lika många standarder kopplade till Maskinförordningen som införs 2027.

Det kan inte uteslutas att den samlade regelbördan i form av harmoniserade europeiska standarder riskerar att växa kraftigt kommande år. Komplexiteten ökar också i takt med att unionens politiska reformer i allt högre utsträckning utformas som styrande och detaljerade standarder.

Ytterligare osäkerhet inför framtiden har tillkommit efter en dom om medborgarnas tillgång till vissa harmoniserade standarder i EU-domstolen. Kommissionens tolkning av domen har lett till en rättslig tvist mellan EU och de internationella standardiseringsorganisationerna (IEC och ISO) om hur internationella standarder får användas i Europa. Utvecklingen riskerar att leda till en splittring mellan europeisk och internationell standardisering, vilket kan komma att försvåra för europeiska företag att konkurrera på den globala marknaden. En tudelad standardisering kan dessutom komma att leda till dubbelarbete och ökad regelbörda för företagen.

3.2 Översynen av en ändamålsenlig reglering behöver finansieras

Elsäkerhetsverkets policy för regelgivning har beskrivits i den förra återrapporteringen. Den bygger, liksom internationell standardisering, på att tidigt involvera intressenterna i framtagningsprocessen. Därigenom säkerställs att olika intressen kommer till tals och att målkonflikter kan lösas ut redan innan reglerna skickas på remiss. Kvaliteten i regelgivningen blir på detta sätt högre. Arbetssättet borgar också för att fler aktörer förstår bakgrunden till och innebörden av föreskrifterna vilket ökar viljan att implementera reglerna i verksamheten.

Det förhållningssätt till regelgivning som Elsäkerhetsverket har är förtroendeskapande men också mycket resurskrävande för en mindre myndighet. Därför är det nödvändigt att anslagen förstärks när myndigheten står inför stora regelöversyner, så som exempelvis en nödvändig översyn av en ändamålsenlig reglering av yrket elinstallatör.

3.3 Minskande anslag till informations- och vägledningsinsatser

Trots hög transparens under framtagningen av nya regler är det också nödvändigt att kontinuerligt arbeta med informations- och vägledningsinsatser riktade mot företag och enskilda om reglerna ska slå igenom.

Elsäkerhetsverket ser därför med oro på att regeringen aviserat en neddragning av anslaget för just proaktiva informations- och vägledningsinsatser med 2 150 tkr per år från och med 2027. Risken är att det fortsatta utvecklingsarbetet kommer att fokusera ensidigt på interna förenklingar och effektiviseringar inom myndigheten snarare än på serviceförbättringar till företag och enskilda.

Elsäkerhetsverket

Anders Persson

Generaldirektör